

BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR VISZONYA KAZINCZYHOZ.

(Kovács Lajos művéből.)

Kovács Lajos, miskolci tanártól egy sok gonddal és tárgy-szeretettel irt figyelemreméltó füzet jelent meg e czimmel: „Kazinczy Ferencznek, mint költőnek és prózairónak jellemzése“, melyben Kazinczynak és Bölöni Farkas Sándornak egymáshoz való viszonyát oly érdekesen írja le, hogy az ide vonatkozó részletet jónak látjuk egész terjedelmében közölni. Bölöni Farkas S-ról folyóiratunk több közleményt hozott. Jakab Elek tollából életrajzát (5-k köt.) gróf Kuun Gézá-tól bevezetéssel és jegyzetekkel leveleit (19. 20. köt.) Hadd álljanak hát itt eme jelesünkről az alábbi jellemző sorok is:

„Több fényt vet Kazinczyra a Bölöni Farkas Sándorral folytatott levelezés. Ezt a fiatal író t ugyanis oly szeretettel csatolta magához, mint barátai közül egyet sem. Két egymással mélyen rokonszenvező lélek találta itt meg párját. Kazinczy levelei ezekben emelkednek fel a költői próza magaslatára. Bölöni Farkas Sándort Kazinczy magyar Schillernek nevezi s ezt annak eszményi gondolkozása módjáért teszi. Benne a már öregedni kezdő veterán író magát mintegy megújnodni látja s eszébe jut ifjúsága, melyben ő is ilyen nemes, magasrátörő elvekkel indult a világba. A rajongásig szereti s ekkép ír neki: „Ime barátom, te vagy az én egyem. Ezt éreztem én, mikor első levelem hozzád repült, midőn téged ama ház mellett is, melyet közöttünk a kor teszen, nem úgy tekintettek, mint barátom, a ki engem szeret és a kit én szeretek, hanem mint társamat“. Kazinczy mihelyt észrevette Bölöni jeles tehetségeit, azonnal utasításokkal látja el, hogy mit és hogy tanuljon. Írja neki, hogy keveset olvasson, de gonddal és sohasem középszerű írók firkálásait. „Nyugtalanul várom azt a pillantást, melyben téged megölehesselek, s az a pillantás csatoljon össze bennünket örökre! . . .“ Majd önérettel tekint vissza életpályájára, s noha dicsekedni nem szokott, Bölöninek nyíltan azt mondja: „Tekints vissza azon időre, mikor én nemzetünk írói közt felléptem, s látni fogod, mi volt akkor a nyelv, s mi most, nem épen kistekintetű fáradozásaim után és által! Elmondja, hogy kellett utat törnie; memyit kellett törnien; hanem aztán így végzi:

„Elsiketültem minden láрма iránt, nem gondoltam a bántásokkal; mentem, a merre Isten vitt!“ Bizonyos elégikus hanggal említi meg azt is, hogy a sok viszontagság élete legnagyobb részét megemésztette és hogy több hasznot kívánt tenni hazájának a gonddal készített klasszicus szépségű darabok fordítása által, mint középszerű originálok (eredeti dolgozatok) által. Azonban Bölönit így serkenti:

„A te ajkaidat, szeretetreméltó barátom, isten ihlette meg; nyelved gyönyörű, képzeleted lángol, csapdos, repked; állj munkának, adj eredetieket!“ És csakugyan ez a buzdítás, az a hév, a melylyel Kazinczy valóságos exáltált szeretettel magához édesgette Bölöni Farkast, megtermé idővel a gyümölcsöket.

A Bölöni életét ugyanis akképp irányítá, hogy ő szigorú anyagi körülményei között is, eszményi nagy czélokért küzdjön. E ráhatásnak eredményit azonban Kazinczy már nem érte meg, nem láthatta kedvenczét férfiúi munkálkodásnak, jeles tetterejének délpontján ragyogni; de hogy Bölöni „Észak-Amerikai utazása“ által az irodalomban, gyakorlati téren pedig Erdély közszellemének átalakításában oly jeles nevet vivott ki magának: azt Kazinczynak köszönheti; s jellemzőleg mondja egy író, hogy Bölöni Farkas Sándorban: „Az elmélet és tudományos ismeretek, az erős nemzeti érzés, tiszta magyar jellem, s csaknem ábrándos honszeretet, a magyar nemzeti nyelv és irodalom iránti hív ragaszkodás, ezek a szent kincsek, Kazinczy nagy lelkének és lelkesítő barátságának sikerei és gyümölcsei!“ (Jakab E.) E levelekben őszinteség, egyszerűség és igen szép költőiség van. Bölöni természetesen kora egyik legnagyobb tudós férfjának e barátsága által el volt ragadtatva és majdnem álomnak képzelte ezt a nagy szerencsét, pedig ez az ábrándos szeretet és lelkesültség azután is megmaradt, mert Kazinczynak csak a teste tört meg az évek nyomasztó terheitől, de lelke örökifju volt haláláig. Különös, egymástól távol levő két szívnek és léleknek eme rokonsága, a mit nem gátol sem kor, sem társadalmi különbség; leveleik szívök közös érzésének hű képmásai s ma már: „Mint itt a földön a legbensőbb barátság karjaival, úgy ott az örökéletben nagy szellemük örök szeretetében ölelkezhetnek!“

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Dr. Brassai Sámuel nagy tudósunknak füzetünket megnyitó kitünő cikkét: A jövő vallását, a „Dávid F. egyesület“ külön is lenyomatta. S így a nagyértékű irányművet 10 krrért megszerezhetni. Ajánljuk minél szélesebb körben való terjesztésre.

A Dávid F. egyesület kiadványainak II-ik számaként megjelent: „Értesítő a Dávid Ferencz-egyesület 1886. aug. 28-án Kolozsvárt tartott első rendes közgyűléséről“, melynek lefolyását előző számunkban ismertettük. Szerkesztette Boros György titkár. — Mindkettő kapható a titkárnál, Kolozsvárt, Rózsa-utca 2. sz.

„Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ czim alatt a sárospataki ev. ref. collegium ifjúsági „Irodalmi önképző-társulata“ lapot ad ki, melyből vettük az 1. és 2-ik számot. Szerkeszti Krausz Jenő hittanhallgató. Ez ügyesen szerkesztett Közlönyt ajánljuk főleg ifjúságunk figyelmébe, valamint a példát is, melyet nevezett ifjúság irodalmi törekvéseivel mutat. A hónapanként megjelenő Közlöny ára egész évre 1 frt 75 kr.

Józsai és Erzsike. Kis újság gyermekek számára. Szerk. Györgyösi Rudolf. Kiadja Endes Dániel Aradon. Igen élénk, kedves kis lap s különös tekintettel van a vallás erkölcsi elbeszélésekre. A gyermekek kedvvel és haszonnal olvashatják. Minden hóban megjelenik egyszer. Ára egész évre 1 frt.